

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

عنوان:

شناسایی و ارائه راهکارهای توسعه زیست بوم کار آفرینی و کسب و کارهای
نوپای شیلاتی در حوزه ماهیان گرمابی

مجری مسئول:
شهرام دادگر

شماره ثبت
۶۱۹۷۹

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور- مرکز آموزش عالی امام خمینی (ره)- موسسه
تحقیقات علوم دامی کشور

عنوان طرح/پروژه: شناسایی و ارائه راهکارهای توسعه زیست بوم کارآفرینی و کسب و کارهای نوپای

شیلاتی در حوزه ماهیان گرمابی

کد مصوب: ۹۹۱۲۶۲-۹۹۰۵۲-۰۱۶-۳۰-۱۲-۱۷

نام و نام خانوادگی نگارنده/ نگارندگان: شهرام دادگر

نام و نام خانوادگی مجری مسئول (اختصاص به پروژه ها و طرحهای ملی و مشترک دارد) : شهرام

دادگر

نام و نام خانوادگی مجری: حسن علیپور

نام و نام خانوادگی همکار(ان): امید جمشیدی، ندا علیزاده، همایون حسین زاده صحافی، محمود

حافظیه، محمود بهمنی، رضا نهاوندی، رکسانا فلاحی، گل اندام آل علی، طیبه باشتی، شهره مسائلی، سید

داود حاجی میررحیمی، حمیدرضا مختاری اسکی

نام و نام خانوادگی مشاور(ان): -

نام و نام خانوادگی ناظر(ان): -

محل اجرا: استان تهران

تاریخ شروع: ۱۳۹۹/۱۱/۱

مدت اجرا: ۱ سال و ۴ ماه

ناشر: موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

تاریخ انتشار: سال ۱۴۰۱

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است . نقل مطالب ، تصاویر ، جداول ، منحنی ها و نمودارها با ذکر مأخذ بلامانع

است

«سوابق طرح یا پروژه و مجری مسئول / مجری»

طرح/پروژه: شناسایی و ارائه راهکارهای توسعه زیست بوم
کارآفرینی و کسب و کارهای نوپای شیلاتی در حوزه ماهیان
گرمابی

کد مصوب: ۹۹۱۲۶۲-۹۹۰۵۲-۱۶-۳۰-۱۲-۱۷

شماره ثبت (فروست): ۶۱۹۷۹ تاریخ: ۱۴۰۱/۵/۹

با مسئولیت اجرایی جناب آقای شهرام دادگر دارای مدرک
تحصیلی دکتری در رشته تغذیه آبزیان می باشد.

پروژه توسط داوران منتخب دبیرخانه کمیته علمی فنی مدیریت و
اقتصاد در تاریخ ۱۴۰۱/۰۴/۲۰ مورد ارزیابی و با رتبه خوب تأیید
گردید.

در زمان اجرای پروژه، مجری در:

ستاد ■ پژوهشکده □ مرکز □ ایستگاه □

با سمت عضو هیئت علمی در موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور
(ستاد-تهران) مشغول بوده است.

فهرست مطالب

عنوان.....	صفحه.....
فهرست جداول و اشکال.....	ی
چکیده:.....	۱
فصل اول: کلیات پژوهش.....	۳
مقدمه.....	۳
۱-۱- تعریف مسئله.....	۴
۲-۱- اهمیت و ضرورت.....	۶
۳-۱- هدفها.....	۱۴
۱-۳-۱- هدف اصلی.....	۱۴
۲-۳-۱- اهداف فرعی:.....	۱۴
۴-۱- محدوده‌های تحقیق.....	۱۴
۵-۱- تعریف واژگان تحقیق.....	۱۵
فصل دوم: ادبیات نظری پژوهش.....	۱۸
مقدمه.....	۱۸
۱-۲- بخش اول: حوزه شیلات و آبزیان.....	۱۸
۱-۱-۲- شیلات و آبزیان و ارزش غذایی.....	۱۸
۲-۱-۲- اقتصاد شیلات و اهمیت آن.....	۱۹
۳-۱-۲- اهمیت شیلات در اقتصاد جهان.....	۲۰
۴-۱-۲- اهمیت شیلات در اقتصاد ایران.....	۲۱
۵-۱-۲- میزان تولید شیلات و آبزیان در ایران و جهان.....	۲۳
۶-۱-۲- میزان مصرف آبزیان در جهان.....	۲۴
۷-۱-۲- میزان مصرف آبزیان.....	۲۶
۸-۱-۲- میزان تولید آبی پروری به تفکیک استانها در سال ۱۳۹۷.....	۲۸
۹-۱-۲- بازاریابی شیلات و پرورش آبزیان.....	۳۰
۱۰-۱-۲- ضرورت انتقال دانش جدید آبی پروری به کشور.....	۳۱

- ۱۱-۱-۲- عملکرد شاخصهای اصلی شیلاتی طی برنامه ششم توسعه ۳۳
- ۱-۱۱-۱-۲- کل تولیدات شیلاتی ۳۳
- ۲-۱۱-۱-۲- تولیدات صید و صیادی ۳۳
- ۳-۱۱-۱-۲- تولیدات آبی پروری ۳۴
- ۴-۱۱-۱-۲- مصرف سرانه آبزیان ۳۵
- ۵-۱۱-۱-۲- گرم پروتئین مصرفی آبزیان ۳۵
- ۶-۱۱-۱-۲- صادرات آبزیان و محصولات شیلاتی ۳۶
- ۷-۱۱-۱-۲- میزان رهاسازی بچه ماهی و میگو به منظور بازسازی ذخایر ۳۷
- ۸-۱۱-۱-۲- اقدامات شاخص انجام شده در سال ۱۴۰۰ ۳۷
- ۱۲-۱-۲- ماهیان گرمآبی ۳۹
- ۱۳-۱-۲- تاریخچه پرورش ماهیان گرمآبی ۳۹
- ۱۴-۱-۲- مزایای پرورش ماهی ۴۰
- ۱۵-۱-۲- شیوهها و روشهای مختلف پرورش ماهیان گرمآبی ۴۱
- ۱۶-۱-۲- اقتصاد آبی پروری ۴۳
- ۱۷-۱-۲- عرضه و تقاضا برای ماهی ۴۳
- ۱۸-۱-۲- میزان تولیدات انواع ماهیان گرمآبی ۴۵
- ۱۹-۱-۲- توسعه پایدار در بخش بهبود کیفیت و توسعه بازار ۴۹
- ۲-۲- بخش دوم: زیست بوم کارآفرینی و کسب و کارهای نوپا ۵۰
- ۱-۲-۲- کارآفرینی در کشاورزی ۵۰
- ۲-۲-۲- کسب و کارهای کوچک و متوسط ۵۱
- ۳-۲-۲- روندهای آینده کشاورزی و آبی پروری ۵۳
- ۴-۲-۲- کسب و کارهای دانش بنیان ۵۴
- ۵-۲-۲- کسب و کارهای نوپا "استارتاپ" (تعاریف) ۵۷
- ۶-۲-۲- ویژگیهای کسب و کارهای نوپا ۵۸
- ۷-۲-۲- مراحل رشد و توسعه کسب و کارهای نوپا ۵۸
- ۸-۲-۲- چالشهای کسب و کارهای نوپا ۵۹
- ۹-۲-۲- زیست بوم کسب و کارهای نوپا ۵۹

۶۰ تعریف زیست بوم استارت‌آپی
۶۲ عناصر زیست بوم کسب و کارهای نوپا
۷۱ وضعیت اکوسیستم کسب و کارهای نوپای ایرانی در مقایسه با سایر کشورها
۷۲ بخش سوم مرور تحقیقات پیشین
۷۲ ۱-۳-۲ تحقیقات داخلی
۷۸ ۲-۳-۲ تحقیقات خارجی
۸۱ فصل سوم: روش‌شناسی پژوهش
۸۱ مقدمه
۸۱ ۱-۳ روش‌شناسی تحقیق
۸۳ ۱-۱-۳ بخش کیفی
۸۳ ۱-۱-۱-۳ روش‌شناسی
۸۴ ۲-۱-۱-۳ جمع‌آوری اطلاعات
۸۵ ۳-۱-۱-۳ جامعه آماری و نمونه‌گیری
۸۶ ۴-۱-۱-۳ تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی
۸۶ ۲-۱-۳ بخش کمی
۸۶ ۱-۲-۱-۳ روش‌شناسی بخش کمی پژوهش
۸۷ ۲-۲-۱-۳ جامعه آماری
۸۹ ۳-۲-۱-۳ نمونه و روش نمونه‌گیری
۸۹ ۴-۲-۱-۳ متغیرهای تحقیق
۹۰ ۵-۲-۱-۳ روش جمع‌آوری اطلاعات
۹۱ ۶-۲-۱-۳ ابزار تحقیق
۹۲ ۱-۶-۲-۱-۳ اعتبار (روایی) ابزار سنجش
۹۲ ۲-۶-۲-۱-۳ پایایی ابزار سنجش
۹۵ ۷-۲-۱-۳ روش تجزیه و تحلیل داده‌ها
۹۵ ۱-۷-۴-۳ آمار توصیفی
۹۵ ۲-۷-۴-۳ آمار تحلیلی (استنباطی)
۱۰۰ مقدمه

۱-۴-۱-۱۰۰	یافته‌های بخش کیفی
۱-۴-۱-۱۰۲	نقاط قوت حوزه ماهیان گرمابی در کارآفرینی و توسعه کسب و کارهای نوپا
۱-۴-۲-۱۰۳	نقاط ضعف حوزه ماهیان گرمابی در کارآفرینی و توسعه کسب و کارهای نوپا
۱-۴-۳-۱۰۶	نقاط فرصت حوزه ماهیان گرمابی در کارآفرینی و توسعه کسب و کارهای نوپا
۱-۴-۴-۱۰۷	نقاط تهدید حوزه ماهیان گرمابی در کارآفرینی و توسعه کسب و کارهای نوپا
۱-۴-۵-۱۰۹	عوامل موثر بر توسعه زیست بوم کارآفرینی و کسب و کارهای نوپای حوزه ماهیان گرمابی
۱-۴-۶-۱۱۲	راهکارهای توسعه زیست بوم و کارآفرینی حوزه ماهیان گرمابی
۱-۴-۲-۱۱۵	بخش کمی تحقیق
۱-۴-۲-۱۱۵	آمار توصیفی
۱-۴-۳-۱۲۰	آمار استنباطی
۱-۴-۳-۱۲۰	تحلیل راهبردی راهکارهای توسعه زیست بوم و کارآفرینی حوزه ماهیان گرمابی
۱-۴-۳-۱-۱۲۰	تحلیل فضای درونی زیست بوم کارآفرینی و کسب و کارهای نوپای حوزه ماهیان گرمابی
۱-۴-۳-۱-۱-۱۲۴	تحلیل نقاط قوت زیست بوم کارآفرینی و کسب و کارهای نوپای حوزه ماهیان گرمابی
۱-۴-۳-۱-۲-۱۲۵	تحلیل نقاط ضعف زیست بوم کارآفرینی و کسب و کارهای نوپای حوزه ماهیان گرمابی
۱-۴-۳-۱-۲-۱۲۶	تحلیل فضای بیرونی زیست بوم کارآفرینی و کسب و کارهای نوپای حوزه ماهیان گرمابی
۱-۴-۳-۱-۲-۱۲۹	تحلیل نقاط فرصت زیست بوم کارآفرینی و کسب و کارهای نوپای حوزه ماهیان گرمابی
۱-۴-۳-۱-۲-۱۳۰	تحلیل نقاط تهدید زیست بوم کارآفرینی و کسب و کارهای نوپای حوزه ماهیان گرمابی
۱-۴-۳-۱-۳-۱۳۲	تحلیل فضای زیست بوم کارآفرینی و کسب و کارهای نوپای حوزه ماهیان گرمابی (مقایسه فضای درونی و بیرونی و مقایسه فضای مثبت و منفی)
۱-۴-۳-۱-۴-۱۳۳	تحلیل فضای راهبردی
۱-۴-۳-۱-۵-۱۳۵	اولویت‌بندی راهبردهای چهارگانه
۱-۴-۳-۱-۶-۱۳۶	تدوین راهبرد با بهره‌گیری از جدول گزینه‌های راهبردی TOWS
۱-۴-۳-۲-۱۳۷	تحلیل عاملی تاییدی عوامل موثر بر توسعه زیست بوم کارآفرینی و کسب و کارهای نوپای حوزه ماهیان گرمابی
۱-۴-۳-۲-۱۴۷	فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری
۱-۴-۳-۲-۱۴۷	مقدمه
۱-۴-۳-۲-۱۴۷	خلاصه یافته‌ها

۱۴۷.....۱-۱-۵- خلاصه بخش کیفی

۱۴۸.....۲-۱-۵- بخش کمی

۱۵۲.....۳-۵- پیشنهادها

..... منابع و مآخذ

..... ضمائم و پیوست

چکیده:

امروزه ایجاد محیط مساعد برای ظهور و رشد کسب و کارهای جدید نوآور و فعالیتهای کارآفرینانه ضروری است. تجربیات نشان داده است که لازمه ظهور نوآوری در اقتصاد و خلق ارزش افزوده ایجاد زیست بوم کسب و کارهای نوپا و نوآور است. بخش شیلات کشور هم از این قاعده مستثنی نبوده و به منظور رشد و توسعه نیاز به زیست بومی حامی و پشتیبان دارند. از طرفی بخش ماهیان گرمابی باتوجه وجود شرایط مساعد محیطی از حوزههای باقابلیت بالا در امر کارآفرینی، ایجاد کسب و کار و درنهایت خلق ارزش افزوده می باشد. از این رو هدف کلی این پژوهش، **شناسایی و ارائه راهکارهای توسعه زیست بوم کارآفرینی و کسب و کارهای نوپا حوزه ماهیان گرمابی** است. این پژوهش از منظر هدف، کاربردی و بر حسب روش گرد آوری دادهها، از نوع آمیخته (کیفی+کمی) است. جامعه آماری تحقیق در بخش کیفی شامل ۱۲ نفر از خبرگان صاحب نظر در امر کارآفرینی، کسب و کار و شیلات بودند که به روش نمونه گیری نظری انتخاب و دادهها تا نقطه اشباع نظری از آنها جمع آوری شد. همچنین در بخش کمی تحقیق، جامعه آماری متشکل از کارشناسان و صاحب نظران حوزه شیلاتی در مراکز تحقیقاتی وابسته به موسسه تحقیقات شیلات، اتحادیهها، دانشگاهها و ... بودند که درنهایت ۴۰ پرسشنامه از آنها جمع آوری گردید. همانگونه که ذکر شد این پژوهش در دو مرحله کلی به انجام رسید. در بخش کیفی این تحقیق نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدها در قالب مدل SWOT، همچنین راهکارهای توسعه کارآفرینی و کسب و کارهای نوپای ماهیان گرمابی شناسایی شدند. در بخش کمی نیز مشخص شد که میانگین سن کارشناسان ۴۲/۳ سال و ۸۸ درصد از کارشناسان پاسخگو را مردان (۳۵ نفر) تشکیل دادند. از لحاظ محل خدمت نیز ۸۲/۵ درصد از گروه کارشناسان و نخبگان در موسسه تحقیقات شیلاتی کشور و واحدهای تابعه آنها، مشغول به فعالیت بودند و میانگین سابقه کاری این گروه نیز ۱۸ سال محاسبه شد.

به طور کلی مقایسه فضای درونی و بیرونی زیست بوم کارآفرینی و کسب و کارهای نوپای حوزه ماهیان گرمابی نشان داد که در محیط درونی، نقاط ضعف و در محیط بیرونی فرصتها غالب هستند. براساس نتایج زیست بوم کارآفرینی و کسب و کارهای نوپای حوزه ماهیان گرمابی در محدوده راهبردهای رقابتی-تنوع یا راهبرد انطباقی (راهبرد حداقل - حداکثر) قرار داشت و پس از آن به ترتیب، راهبردهای تدافعی (WO)، راهبردهای رشد و توسعه (SO) و راهبردهای رقابتی یا تنوع (ST) قرار دارند. نتایج نشان داد در مجموع ۸ عامل بر توسعه کارآفرینی و کسب و کارهای نوپای ماهیان گرمابی موثر بوده است. همچنین راهکارهایی در بخشهای مختلف زنجیره ارزش تولیدات ماهیان گرمابی در این تحقیق ارائه شد.

کلمات کلیدی: ماهیان گرمابی، کارآفرینی، زیست بوم، کسب و کارهای نوپا (استارتاپ)، صنعت شیلات